

PERSPEKTIVA ÚZEMNÍHO ROZVOJE EVROPY (ESDP)

V roce 1999 vydala Evropská komise významný dokument „Perspektiva územního rozvoje Evropy“ (European Spatial Development Perspective - ESDP). Na dokumentu pracovala Evropská komise od roku 1994 a byl mnohokrát konzultován vládními orgány jednotlivých zemí EU. Významným mezníkem bylo setkání ministrů zodpovědných za územní plánování v Glasgowě v roce 1998, kde byl předložen koncept dokumentu, konference ve Vídni na podzim 1998 a setkání příslušných ministrů v Postupimi v květnu 1999, kde byl dokument schválen.

Dokument má dvě části. Část A se zabývá principy dosažení vyváženého a trvale udržitelného rozvoje a část B poskytuje charakteristiku současného území EU z hlediska trendů a možností dalšího vývoje.

Část A sestává z pěti kapitol. Nejvýznamnější je kapitola první - „Přístup k územnímu rozvoji na evropské úrovni“, ve které jsou formulovány východiska a cíle územního rozvoje v evropském kontextu.

Základním cílem ESDP je dosáhnout vyváženého a trvale udržitelného rozvoje především posilováním hospodářské a sociální soudržnosti. Tento záměr se promítá do trojúhelníku cílů, který informuje tři hlavní cíle evropské územní politiky:

- sociální, hospodářskou a sociální soudržnost,
- ekologické - zachování přírodních zdrojů a kulturního dědictví,
- ekonomické - vyváženější konkurenceschopnost evropského území.

Již v roce 1994 se ministři, zodpovědní za územní plánování, shodli na třech hlavních směrnících územního rozvoje:

- rozvoj vyváženého polycentrického systému a nový vztah mezi městem a venkovem,
- rovný přístup k infrastruktuře a znalostem,

- trvale udržitelný rozvoj, prozíravé řízení a ochrana přírodního a kulturního dědictví.

V dokumentu ESDP členské státy spolu s Evropskou komisí prohlašují, že chtějí zachovat mnohotvárnost území a dosáhnout vyváženějšího a trvale udržitelného rozvoje v EU. Toto stanovisko podporuje i Evropský parlament, Výbor pro regiony a Hospodářský a sociální výbor. ESDP, jako právně nezavazující dokument, vytváří rámec pro lepší spolupráci mezi jednotlivými sektorovými politikami EU a pro lepší spolupráci mezi státy, regiony a městy.

Kapitola dvě se zabývá vlivem jednotlivých politik EU na územní rozvoj. Týká se to zejména smluvně zajištěných politik:

- politika na podporu soutěže,
- transevropské sítě (TEN),
- strukturální fondy,
- společná zemědělská politika (CAP),
- politika životního prostředí,
- výzkum, technika a vývoj,
- půjčky Evropské banky.

Kapitola tři formuluje politické cíle pro územní rozvoj EU. Vychází ze tří hlavních cílů uvedených v první kapitole a strukturuje je do souborů dílčích cílů. Tyto sektory dílčích cílů se nazývají opce (options) a jsou variantami politiky pro konkrétní území. Kapitola tři je klíčovou částí dokumentů.

V kapitole čtyři je popsáno možné využití ESDP, kterým by mělo být odstraňování konfliktů v územním rozvoji a sjednocování a koordinace cílů územního rozvoje.

Kapitola pět se zabývá rozšířením Evropské unie. Nutno konstatovat, že tato kapitola je poměrně skromná a nepřináší příliš mnoho informací. Popisuje kandidátské země jako jeden soubor, i když jde o tak rozdílné země jako je Slovinsko a Rumunsko. ESDP konstatuje, že územní rozvoj v přípojových zemích nebude pros-

tou replikou vývoje ve vyspělých západoevropských zemích. Je nutno v současnosti intenzivně spolupracovat ze středoevropskými a východoevropskými státy v zájmu koordinace jejich územního rozvoje. Kapitola končí přehledem programů a iniciativ, které probíhají v oblasti spolupráce na územním rozvoji v současnosti (INTERREG, CADSES, Vision Planet, Baltská spolupráce apod.)

Část B poskytuje charakteristiku stávajícího území EU z hlediska trendů příležitostí a možností jeho dalšího rozvoje.

ESDP je významným dokumentem, který informuje o problémech a trendech územního rozvoje Evropy a o stanoviscích a názorech orgánů Evropské unie i jednotlivých členských států. Materiál byl mnohokrát konzultován na národních i mezinárodních úrovních.

Cíle územního rozvoje, formulované v dokumentu jsou oficiálním stanoviskem Evropské komise, které je potvrzeno neformální radou ministrů členských států EU, zodpovědných za územní rozvoj.

Vzhledem k významu dokumentu, přidělil odbor územního plánování MMR český překlad a zajistil tisk publikace. Tato publikace je neprodejná a bude poskytnuta účastníkům 12. celostátní konference o územním plánování a stavebním řádu 30.-31.5.2000 v Olomouci.

Pro zájemce je zbylý náklad publikace uložen na ÚÚR Brno. Text publikace je k dispozici na webové stránce <http://www.uur.cz>

Josef Markvart

ESDP - Evropské perspektivy územního rozvoje směrem k vyváženému a trvale udržitelnému rozvoji území Evropské unie. Praha, Ministerstvo pro místní rozvoj 2000, 79s., tab., gr., sg. 13533